

Stappenplan voor het maken van een rubric

Dit stappenplan helpt docenten om zelf een rubric te ontwerpen en in hun onderwijs in te zetten. Het stappenplan bestaat uit vier onderdelen:

1. Waarom een rubric?
2. Een rubric ontwerpen
3. Beoordelen met een rubric
4. Tips

1 WAAROM EEN RUBRIC?

Een rubric is een handig instrument om vaardigheden of producten van leerlingen te beoordelen op kwaliteit. Het geeft leerlingen inzicht in welke criteria van belang zijn voor adequaat handelen en maken zo de ontwikkeling van de leerling duidelijk zichtbaar. Met een rubric wordt leerlingen helder gemaakt, wat er van hen verwacht wordt en weten zij waarop zij beoordeeld worden. Tijdens het proces kunnen zij steeds checken of ze nog op de goede weg zijn. Zo kan een rubric leerlingen helpen bij het maken van zelfevaluaties en het vooraf inzichtelijk maken van hun leerproces.

Een rubric is ideaal om:

- leerervaringen te evalueren;
- na te gaan of kennis en vaardigheden beheerst worden en of er nog oefening nodig is;
- voortgang te bewaken;
- reflectie te stimuleren;
- leerlingen en hun ouders inzicht te bieden in wat de leerlingen kunnen; een beschrijving zegt vaak meer dan een cijfer.

2 EEN RUBRIC ONTWERPEN

Rubrics zijn op verschillende manieren te ontwerpen. Hier bieden we slechts één van de mogelijke routes aan om een eigen rubric te maken. Download een lege rubric, die in te vullen is naar eigen ontwerp en inzicht.

Een rubric bestaat uit drie onderdelen: leerinhoud (vaardigheid), de beoordelingscriteria (deelvaardigheden) en de niveaus waarop een deelvaardigheid te behalen is.

Leerinhoud (vaardigheid / product)

Begin met het bepalen van de leerinhoud (vaardigheid / product) en beperk je bij het bepalen van deze leerinhoud tot één afgebakende vaardigheid (bijvoorbeeld 'samenwerken' of 'presenteren') of één product (bijvoorbeeld 'werkstuk' of 'videoproductie'). Vul nu de leerinhoud in op jouw rubric.

Beoordelingscriteria (deelvaardigheden)

Beschrijf uit welke deelvaardigheden de leerinhoud (vaardigheid) bestaat en beperk je daarbij tot ca. 6 deelvaardigheden. Bijvoorbeeld bij de leerinhoud (vaardigheid) 'samenwerken' kun je denken aan: actief luisteren – omgaan met kritiek – participeren – afspraken nakomen – voor jezelf opkomen – initiatief tonen.

Niveaus

Bepaal per deelvaardigheid 4 niveaus die een leerling kan behalen, waarbij je in de meest rechterkolom het hoogste niveau en links het laagste niveau plaatst. De niveaus moeten duidelijk van elkaar te onderscheiden zijn en een kwalitatieve beschrijving geven. Beschrijf de niveaus in heldere taal voor de leerling.

Bij de deelvaardigheid 'omgaan met kritiek' binnen de leerinhoud (vaardigheid) 'samenwerken' kun je denken aan deze 4 niveaus:

- 1: Ik word boos als ik feedback krijg of ik negeer het.
- 2: Ik neem feedback klakkeloos over.
- 3: Ik sta open voor feedback.
- 4: Ik verwerk feedback positief.

Bij 4 niveaus kunnen leerlingen zowel het einddoel als de tussenstappen duidelijk overzien. Als docent dwing je, door voor 4 niveaus per deelvaardigheid te kiezen, jezelf om bij de beoordeling een duidelijke keuze te maken. Bij 3 of 5 niveaus kan (te) gemakkelijk voor het middelste niveau gekozen worden. Beperk het schema tot één A4-tje.

3 BEOORDELEN MET EEN RUBRIC

Nadat een leerling een opdracht of taak heeft verricht kun je de rubric gebruiken om de kwaliteit en het leerrendement van de leerling inzichtelijk te maken. Hiervoor bepaal je per deelvaardigheid op welk niveau de leerling gepresteerd heeft. Het beoordelen van een vaardigheid of product door middel van een rubric kan op verschillende manieren plaatsvinden:

- **Individuele gesprekken per leerling:** de docent bespreekt zowel vooraf als achteraf de lege en ingevulde rubric met de leerling. Zo weet de leerling precies waarop de beoordeling gebaseerd wordt en krijg je als docent goed inzicht in de voortgang. Het nadeel is dat dit tijd kost.
- **Gesprekken met groepjes leerlingen:** de docent bespreekt met een groep leerlingen die gezamenlijk aan een taak of opdracht werken vooraf en achteraf de rubric. Dit scheelt tijd ten opzichte van de individuele gesprekken, maar levert minder inzicht op van de individuele leerlingprestaties.
- **Zowel de docent als de leerling vult ter beoordeling van een taak of opdracht dezelfde rubric in.** Alleen als de beoordelingen sterk afwijken, vindt er een gesprek plaats tussen docent en leerling. Het voordeel is dat deze werkwijze relatief weinig tijd kost. Het nadeel is dat de docent geen inzicht heeft hoe de leerling tot zijn eigen beoordeling gekomen is, aangezien er geen gesprek plaatsvindt.
- **De leerlingen beoordelen elkaar,** bijvoorbeeld in de groep waarin ze hebben samengewerkt. Het voordeel is dat leerlingen zich met elkaar kunnen vergelijken en kunnen leren van de oordelen van hun medeleerlingen. Een mogelijk nadeel is dat je als docent geen individueel contact hebt met iedere leerling over de gekozen beoordeling.

Het omrekenen van de behaalde niveaus uit een rubric naar een eindcijfer is een punt van discussie. Met een rubric meet je voornamelijk de voortgang van een leerling. Daarnaast helpt een rubric bij het inzichtelijk maken van de leerdoelen voor een leerling. Het is dan ook gebruikelijk om niet een cijfer, maar juist een niveau-aanduiding als 'getalenteerd', 'gevorderd' of 'beginnend' aan de uitkomsten te koppelen. Ook niveau-aanduiding als 'expert', 'gevorderde', 'starter' zie je vaak terug. Rubrics vormen vooral een aanleiding voor een gesprek met de leerling en zijn minder bedoeld om een summatieve beoordeling mee af te geven.

4 TIPS

- **Betrek leerlingen bij het ontwerpen van een rubric** zodat zij medeontwerper van hun leerproces worden.
- **Formuleer alle bewoordingen in leerlingentaal:** hierdoor kunnen leerlingen zichzelf ook beoordelen en ze snappen beter wat er van hen verwacht wordt.
- **Formuleer de niveaus positief,** zodat deze leerlingen kunnen motiveren om een bepaald niveau te behalen.
- **Beoordeel de vaardigheden of producten in verschillende situaties** en vermeld bij de invulling in welke situatie de beoordeling gedaan is. Dat geeft extra informatie over de prestatie, die een leerling heeft geleverd.

Stappenplan voor het maken van een rubric

030-2324890

leerling2020@schoolinfo.nl

www.leerling2020.nl

Het project Leerling 2020 wordt uitgevoerd door Schoolinfo in opdracht van de VO-raad

